

Sygn. akt I UK 97/11

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 28 września 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Teresa Flemming-Kulesza (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Katarzyna Gonera

SSA Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania W. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.
o rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 28 września 2011 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 22 września 2010 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Decyzją z 12 października 2009 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. Inspektorat w B. odmówił W. K. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy.

Sąd Okręgowy w T. – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 23 lutego 2010 r., oddalił odwołanie W. K. od tej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił, że W. K. urodzony 13 stycznia 1963 r. z wykształcenia jest technikiem mechanikiem. Ostatnio wykonywał zawód operatora termoformiarki. W dniu 10 marca 2005 r. odwołujący się uległ wypadkowi przy pracy podczas podnoszenia ciężkiego przedmiotu (stołu). Poczł wówczas silny ból dolnego odcinka kręgosłupa. W okresie od dnia 6 lipca 2006 r. do 31 sierpnia 2009 r. pobierał rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. W dniu 3 sierpnia 2009 r. W. K. wystąpił z wnioskiem o ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy na dalszy okres. Orzeczeniem z 27 sierpnia 2009 r. lekarz orzecznik ZUS uznał, że ubezpieczony nie jest niezdolny do pracy. W orzeczeniu z 23 września 2009 r. komisja lekarska ZUS podtrzymała to stanowisko.

Sąd pierwszej instancji dopuścił dowód z opinii ubiegłych sądowych specjalistów z zakresu chirurgii i neurologii. W opinii sądowo - lekarskiej z 17 grudnia 2009 r. biegły specjalista chirurg zdiagnozował u odwołującego się zwyrodnienie dolnego odcinka kręgosłupa ze średniego stopnia upośledzeniem funkcji ruchowej oraz bez ubytkowych objawów neurologicznych, przebyty uraz przeciążeniowy kręgosłupa lędźwiowego z kręgozmykiem L1/L2 bez objawów korzeniowych. W oparciu o przeprowadzone badanie oraz wyniki badań specjalistycznych biegły uznał odwołującego się za zdolnego do pracy zarobkowej. Okresowe jedynie nasilenie dolegliwości kręgosłupa nie czyni ubezpieczonego osobą niezdolną do pracy zarobkowej. U odwołującego się doszło bowiem do poprawy zakresu ruchomości kręgosłupa, a tym samym i ogólnego stanu zdrowia.

W opinii sądowo - lekarskiej z 26 stycznia 2010 r. biegły specjalista neurolog zdiagnozował u odwołującego się zespół bólowy korzeniowy dolnego odcinka kręgosłupa w wywiadzie. W oparciu o przeprowadzone badanie oraz wyniki badań

specjalistycznych biegły uznał odwołującego się za zdolnego do pracy zarobkowej. Na uzasadnienie opinii biegły podniósł, iż w przeprowadzonym badaniu neurologicznym nie stwierdzono istotnego upośledzenia ruchomości dolnego odcinka kręgosłupa. Widoczne w badaniach neuroobrazowych zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa L-S oraz kręgozmyk tylni L1/L2 nie powodują aktualnie przedmiotowych objawów korzeniowych. U odwołującego się nie stwierdzono również objawów ogniskowego uszkodzenia centralnego systemu nerwowego. Istotny zaś wpływ na poprawę jego stanu zdrowia miało systematyczne leczenie specjalistyczne właściwe dla rodzaju rozpoznanego schorzenia.

Sąd Okręgowy w pełni podzielił ustalenia i wnioski wynikające z dopuszczonych w sprawie opinii biegłych odnośnie do stanu zdrowia odwołującego się. Opinie te, w ocenie Sądu, zostały sporządzone w sposób fachowy, pełny i wyczerpujący. Zawarte w niej końcowe ustalenia i wnioski zostały w sposób prawidłowy a przy tym jasny, logiczny i rzetelny uargumentowane, co sprawia że przedmiotowe opinie spełniają wymagania zupełności i komunikatywności. Sąd pierwszej instancji podkreślił, że zgodnie z wnioskami wynikającymi z opinii biegłych powołanych w przedmiotowej sprawie, u odwołującego się doszło do poprawy ogólnego stanu zdrowia polegającej na poprawie zakresu ruchomości kręgosłupa, zaś istotny wpływ na taki stan rzeczy miało systematyczne leczenie specjalistyczne właściwe dla rodzaju rozpoznanego schorzenia. Sąd uznał, że odwołujący się jest osobą zdolną do pracy.

Apelację od powyższego wyroku wniósł odwołujący się.

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 22 września 2010 r. oddalił apelację.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia czy wnioskodawca W. K. jest niezdolny do pracy w rozumieniu art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z wypadkiem przy pracy, a tym samym czy w świetle art. 6 ust. 1 pkt 6 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych przysługuje mu z tego tytułu prawo do renty. Sąd drugiej instancji podkreślił, że stosownie do art. 17 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych przy ustalaniu

m.in. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, do ustalania wysokości tego świadczenia oraz jego wypłaty stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, ustalenia Sądu pierwszej instancji, iż wnioskodawca jest zdolny do pracy są prawidłowe albowiem zostały dokonane w oparciu o szczegółowe i należycie uzasadnione opinie biegłych lekarzy o specjalnościach odpowiednich z uwagi na rodzaj schorzeń wnioskodawcy, w których biegli wykazali dlaczego brak jest podstaw do uznania W. K. za niezdolnego do pracy.

Sąd Apelacyjny uznał, że podniesione w apelacji zarzuty nie zawierają żadnych argumentów, które mogłyby prowadzić do wzruszenia zaskarżonego orzeczenia. Wyrażona w apelacji odmienna ocena stanu zdrowia wnioskodawcy ma charakter subiektywny i nie może skutecznie podważać opinii kompetentnych specjalistów oraz opartych na nich ustaleń. Wnioskodawca nie wskazał żadnych argumentów natury merytorycznej, które mogłyby podważyć wartość wydanych przez biegłych opinii. Powoływanie się przez wnioskodawcę na okoliczność skierowania go na leczenie operacyjne kręgosłupa nie może stanowić samodzielnej podstawy do zmiany zaskarżonego orzeczenia, zważywszy na fakt, iż sam oświadczył na rozprawie w dniu 23 lutego 2010 r., iż stan jego zdrowia po wypadku uległ poprawie.

Powyższy wyrok został w całości zaskarżony skargą kasacyjną wniesioną przez W. K., w której zarzucono naruszenie przepisu postępowania - art. 278 § 1 k.p.c. w związku z 285 § 1 k.p.c., 286 k.p.c. i 290 k.p.c., które miało istotny wpływ na wynik sprawy poprzez oparcie się na opiniach biegłych, które były niejasne i niezrozumiałe. „Opinie biegłych nie mogły stanowić podstawy wyrokowania z uwagi na brak ich sformułowania w sposób przystępny i zrozumiały dla osób nieposiadających wiedzy specjalnej, a także brak uwzględnienia wszystkich czynników wpływających na określenie okoliczności z punktu widzenia posiadanych przez biegłego wiadomości specjalnych, które powoduje, że opinie wydane w sprawie są niepełne i niewyczerpujące”.

Zarzucono też naruszenie przepisu postępowania - art. 67 k.p.c. w związku z art. 379 pkt 2 k.p.c., tj. prowadzenie postępowania mimo braku należytej

reprezentacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. (uczestnictwo w rozprawie apelacyjnej innego oddziału, a mianowicie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., podczas gdy postępowanie dotyczyło Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.) i wydanie przez Sąd Apelacyjny wyroku w którym powołany jest jako strona Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. podczas gdy powinien być wydany wyrok w którym jako strona powołany byłby Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

Wskazując na powyższe wniesiono o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego oraz wyroku Sądu Okręgowego w T. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu oraz o przyznanie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu na podstawie postanowienia Sądu Apelacyjnego z 9 listopada 2010 r., które nie zostały uiszczzone ani w części ani w całości.

Sąd Najwyższy, zważył co następuje:

Zgodnie z art. 460 § 1 k.p.c w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych zdolność sądową ma organ rentowy. Kodeks postępowania cywilnego zawiera ustawową definicję organu rentowego mającą zastosowanie w postępowaniu odrębnym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Mianowicie w art. 476 § 4 k.p.c. podano, że przez organy rentowe rozumie się, między innymi jednostki organizacyjne Zakładu Ubezpieczeń Społecznych określone w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych, właściwe do wydawania decyzji w sprawach świadczeń. Organ rentowy jest stroną postępowania w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych (art. 477¹¹ § 1 k.p.c.). Sąd Najwyższy z urzędu bierze pod rozwagę nieważność postępowania (art. 398¹³ § 1 k.p.c.). W rozpoznawanej sprawie powstała wątpliwość co do ważności postępowania apelacyjnego wobec podniesionego w skardze zarzutu rozpoznania apelacji (procedowania na rozprawie i wydania wyroku) w odniesieniu do innego Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych niż ten, który wydał zaskarżoną decyzję, brał udział w postępowaniu pierwszoinstancyjnym i był objęty wyrokiem Sądu pierwszej instancji.

W myśl art. 68 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.), do zakresu działania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych należy, między innymi, ustalanie uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych (art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. b). W skład Zakładu wchodzi: centrala i terenowe jednostki organizacyjne. Gdy chodzi o emerytury i renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, decyzje w sprawach świadczeń wydają i świadczenia te wypłacają organy rentowe właściwe ze względu na miejsce zamieszkania osoby zainteresowanej (art. 115 § 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednolity tekst: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.). W myśl § 2 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.) wydanego jeszcze na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, organami rentowymi są oddziały Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

W. K. wniósł odwołanie od decyzji wydanej w jego sprawie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. – Inspektorat w B. Wyrok Sądu pierwszej instancji zapadł wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w N. Odpis apelacji został doręczony oddziałowi w N., z tym, że na adres jego Referatu do spraw prawnych mającego siedzibę w T. W zarządzeniu o wyznaczeniu rozprawy apelacyjnej wymieniono ZUS Oddział N. („ZUS O/N.”) jako stronę podlegającą zawiadomieniu. Zawiadomienie o rozprawie wysłano do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T., w imieniu którego nikt nie stawił się na rozprawie. Z protokołu rozprawy wynika, że Sąd Apelacyjny uznał organ rentowy za prawidłowo zawiadomiony. Ten sam Oddział został wymieniony jako strona w zaskarżonym wyroku.

W tych okolicznościach powstaje wątpliwość co do przyczyn zmiany oznaczenia strony w toku postępowania apelacyjnego. Trzeba przy tym zaznaczyć, że każdy Oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ma odrębną zdolność sądową jako organ rentowy będący stroną postępowania. Nie można na obecnym etapie rozważań zakładać, że doszło do nieważności postępowania z uwagi na

pozbawienie strony (Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w N., który wydał zaskarżoną decyzję) możliwości obrony jej praw w postępowaniu apelacyjnym (art. 379 pkt 5 k.p.c. w związku z art. 391 §1 k.p.c.). Konieczne jest wyjaśnienie przyczyny procedowania z udziałem innego Oddziału ZUS. Sąd Najwyższy rozważał już kwestię reprezentacji Oddziału ZUS w sytuacji, gdy na skutek reorganizacji (zmian we właściwości oddziałów ZUS na terenie województw ś. i m. w 1999 r.) w postępowaniu apelacyjnym występował pełnomocnik innego oddziału niż ten, który wydawał zaskarżoną decyzję. Sąd Najwyższy nie uznał wówczas, że doszło do nieważności postępowania (postanowienie z dnia 16 maja 2002 r. II UKN 462/02, niepublikowane, omówione przez D.E. Lacha w: „Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz pod redakcją B. Gudowskiej i J. Strusińskiej – Żukowskiej Warszawa 2011 s. 695). Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym tę sprawę jest zdania, że nie doszłoby do nieważności postępowania w sytuacji, gdyby nastąpiło przekazanie części spraw do innego Oddziału ZUS czyli swoistego rodzaju następstwa prawnego oddziałów. Z punktu widzenia prawa materialnego uprawnione jest twierdzenie, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest organem rentowym. Z procesowego jednak punktu widzenia stroną może być tylko prawidłowo oznaczony Oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Postępowanie w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych nie może się toczyć przeciwko innemu oddziałowi niż ten, który wydał zaskarżoną decyzję, chyba że doszło do reorganizacji struktury organizacyjnej ZUS połączonej z przekazaniem spraw do innego oddziału.

Nie można jednak uznać, że w razie występowania w postępowaniu apelacyjnym innego Oddziału niż ten, który wydał zaskarżoną decyzję i którego dotyczył wyrok wydany w pierwszej instancji doszło do nieważności postępowania polegającej na nienależytej reprezentacji strony (art. 379 pkt 2 k.p.c.), jak twierdzi skarżący. Omawiany problem dotyczy udziału strony w postępowaniu w sposób gwarantujący możliwość obrony jej praw a nie należytej reprezentacji strony.

Rozważanie pozostałych zarzutów skargi jest przedwczesne.

Z tych przyczyn zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu a sprawa przekazaniu do ponownego rozpoznania na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.